

خلاصه گزارش نقشه 1:250000 بشرویه

چهارگوش بشرویه قسمتی از استان خراسان واقع در شرق ایران را شامل می شود. این چهارگوش بخشی از حوضه طبس، رشته کوه شتری که روند یا امتداد «شمال- جنوب» دارد و قسمتی از شمال کویر لوت را در بر می گیرد. این نقشه که بین طولهای جغرافیائی 57 درجه تا 58 درجه و 30 دقیقه شرقی، و عرضهای جغرافیائی 33 تا 34 درجه شمالی قرار دارد.

چینه شناسی

ردیف سنگهائی که در معرض دید قرار دارند با سنگ آهک ها و دولومیت‌های دونین (سازند بهرام به ضخامت، 500 متر) شروع می شود. متعاقب آنها، به طور عمده، لایه های ماسه ای و شیلی که بین خود و با اهمیت کمتری لایه های آهک دارند یافت می گردد. سن آنها از دونین بالائی تا پرمین زیرین تغییر می کند (سازند شیشتو و سردر، ضخامت تقریباً 1200 متر). رسوبات دونین در مناطق کوه جمال، شمال غرب تنگه عباس رخنمون دارد.

سازند سردر تا کنون تنها سازند شناخته شده در ایران است که طبقاتی را که به گمان قوی می توان به کربونیفر بالائی نسبت داد شامل می گردد. روی این سازند را گروه طبس (سازندهای جمال و سرخ شیل و سازند شتری، 2000 متر) که به تقریب منحصر از نوع کربناتی و به قدمت پرمین تا تریاس میانی است و بلندترین قله های رشته کوه شتری را می سازد پوشانده است. نهشته های پرمین تا تریاس میانی در مناطق شرق پای کوه و کوه جمال بیرون زدگی دارند.

سازند نای بند حاوی فسیل فراوان که به سن تریاس بالائی می باشد، در شرق و غرب رشته شتری رخنمون یافته است. در این رشته، ماسه ها و شیل های فسیل گیاهی دار متعلق به سازند شمشک به سن لیاس با ناجوری (Unconformity) قاطع و مشخصی روی سنگهای گوناگون کهن تر قرار می گیرند. رسوبات تریاس بالایی در مناطق جنوب غرب پرواده، شرق کمر ماه کوه، شمال شرق مال وند، غرب فردوس رخنمون دارد.

متعاقب آنها یک سنگ آهک مشخص (لایه نشانه) به سن باژوسین- باتونین که سرشار از آمونیت هاست (سنگ آهک بادامو، 40 متر) و سپس شیل مارنی متعلق به بالاترین قسمت ژوراسیک میانی (سازند بغمشاه، 500 متر) قرار دارند. ژوراسیک بالائی به طور عمده متشکل از سنگ آهک ریفی (سنگ آهک اسفندیار) که در پهلو به سازند قلعه دختر که سنگهای متنوع دارد منجر می شود. رسوبات ژوراسیک در مناطق شمال غرب و غرب و جنوب غرب، خلیچه رود، کوه فقیه، شمال چاه حسین رخنمون دارد.

تنها یک ردیف ناقص از سنگ آهک و نهشته های آواری نمایشگر کرتاسه است. رسوبات کرتاسه در مناطق شرق بقوز، شمال غرب دهوک رخنمون یافته است.

سنگهای دوران سوم در خیلی از نقاط با کنگلومراها (کنگلومرای کرمان) دارای ضخامت متغیر شروع می شود که با ناجوری بارزی روی یک سطح فرسایشی که در سازندهای چین خورده کهن تر بوجود آمده قرار می گیرد.

سوی این کنگلومراها، به طور عمده، ردیفی ضخیم از سنگهای آتشفشانی داسیتی و اندزیتی در ناحیه شرقی صحرا، جاییکه این سنگها به طور کلی به «پالئوژن» و «نئوژن- دوران چهارم» تقسیم شده اند، دیده شده است. رسوبات پالئوژن در مناطق اطراف دهوک رخنمونهای فراوانی دارد.

هم چنین در حوضه طبس، لایه های قاره ای قرمز به سن نئوژن نمایشگر دوران سوم هستند. رسوبات نئوژن در مناطق جنوب روستای هورموک، جنوب عباس آباد رخنمون دارد.

نهشته های آبرفتی و نهشته های Playa متعلق به دوران چهارم و نیز تلماسه ها در دشت های کویر، نواحی وسیعی را می پوشانند. رشته کوه شتری یک گسل مشخص و نمایان به امتداد «شمال - جنوب» را که موروث ساختمان پرکامبرین است دنبال می کند. یک سلف این رشته یعنی HORST شتری در اواخر تریاس بوجود آمده و از آن پس عمل مهم مقسم رخساره را بعهدده داشته است. این رشته یک ساختمان پیچیده گسل دار و راندگی دار را می نمایاند که با کوه زائی آلپی به سن دوران سوم، به وجود آمده است در حالی که نواحی کویری مجاور آن متعلقند به قطعه های طبس و لوت که از نظر تکتونیکی استحکام و پایداری زیادی داشته در طول کوه زائی آلپ فقط در معرض تشکیل گسل و پیچ و تاب ملایم قرار گرفته اند. رسوبات کواترنر در مناطق اطراف بشرویه و دهبوک به صورت پراکنده رخنمون دارد.

زمین شناسی اقتصادی

در چهار گوش بشرویه آثار سطحی محدودی از مس، سرب و آهن وجود دارد.

سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور